

Nowe stanowiska *Leptoglossus occidentalis* Heidemann (Hemiptera: Heteroptera: Coreidae) w Polsce

DARIUSZ J. ZIAJA¹, ALEKSANDRA RAKOWIECKA²

Centrum Studiów nad Bioróżnorodnością, Katedra Biosystematyki
Uniwersytet Opolski, Oleska 22, 45-052 Opole
e-mail: ¹d.ziaja@uni.opole.pl; ²arakowiecka@uni.opole.pl

Abstract. [New localities of *Leptoglossus occidentalis* Heidemann, 1910 (Hemiptera: Heteroptera: Coreidae) in Poland]. Three new records of the western conifer seed bug *Leptoglossus occidentalis* from Poland are presented.

Key words: Hemiptera, Heteroptera, Coreidae, western conifer seed bug, *Leptoglossus occidentalis*, faunistics, new records, Poland.

Wstęp

Po raz pierwszy okazy *Leptoglossus occidentalis* zebrano w Polsce w 2007 roku (Lis J. A. i in. 2008). Analizując miejsca odłowów w Europie, obecny zasięg i szybkość rozprzestrzeniania się, można przypuszczać, że gatunek ten zawędrował do naszego kraju z Republiki Czeskiej (Lis J. A. i in. 2008). W związku z faktem, że dorosłe osobniki i nimfy żerują na sosnach i innych drzewach szpilkowych, uszkadzając szyszki i igły (Lis B. i in. 2008) ich masowe pojawianie się na nowych obszarach może doprowadzić do strat w gospodarce leśnej.

Historia zwiększania zasięgu występowania *L. occidentalis* oraz symulacja komputerowa przewidywanej inwazji na inne kontynenty zostały bardzo dobrze opracowane (Zhu i in. 2013). Wyniki analizy rozprzestrzeniania się tego gatunku w Ameryce Północnej i Europie, pozwalają na wyciągnięcie wniosku, że granica jego zasięgu - południowa i północna, znajduje się w obrębie obszarów występowania jego roślin żywiciel-

skich, co sugeruje, że głównym czynnikiem ograniczającym ekspansję tego gatunku jest klimat (Zhu i in. 2013).

Zgodnie z tym modelem ekspansji, gatunek powinien rozpocząć kolonizację Afryki. Potwierdzeniem tych przewidywań jest fakt, że w 2011 roku odłowiono jeden okaz imago, a w 2012 roku nimfę *L. occidentalis* w lasach sosnowych na północy Tunezji (Ben Jamâa i in. 2013).

Wprawdzie model zakładał inwazję na Afrykę od południowego krańca kontynentu (Zhu i in. 2013) to odnalezienie go w pobliżu tunezyjskich i algierskich portów (Ben Jamâa i in. 2013) potwierdza udział człowieka w rozprzestrzenianiu wtyka amerykańskiego, co było postulowane przez wielu autorów (Lis J. A. i in. 2008; Zhu i in. 2013).

Dotychczasowe informacje o występowaniu *L. occidentalis* w Polsce dotyczą przede wszystkim południowej części kraju (Lis J. A. i in. 2008; Hebda i in. 2010; Holly 2012; Szoltyś 2012; Zając 2013) z północną granicą zasięgu w Poznaniu (Hebda i in. 2010), chociaż fakt zebrania okazów w Norwegii i Szwecji (Zhu i in. 2013) pozwala przypuszczać, że zostanie on zauważony także na pozostałym terytorium naszego kraju.

Do śledzenia zmian zasięgu tego potencjalnie groźnego szkodnika w naszym kraju, autorzy zaprosili zarówno zawodowych, jak i amatorów entomologów: www.entomo.pl/forum/viewtopic.php?f=80&t=23807.

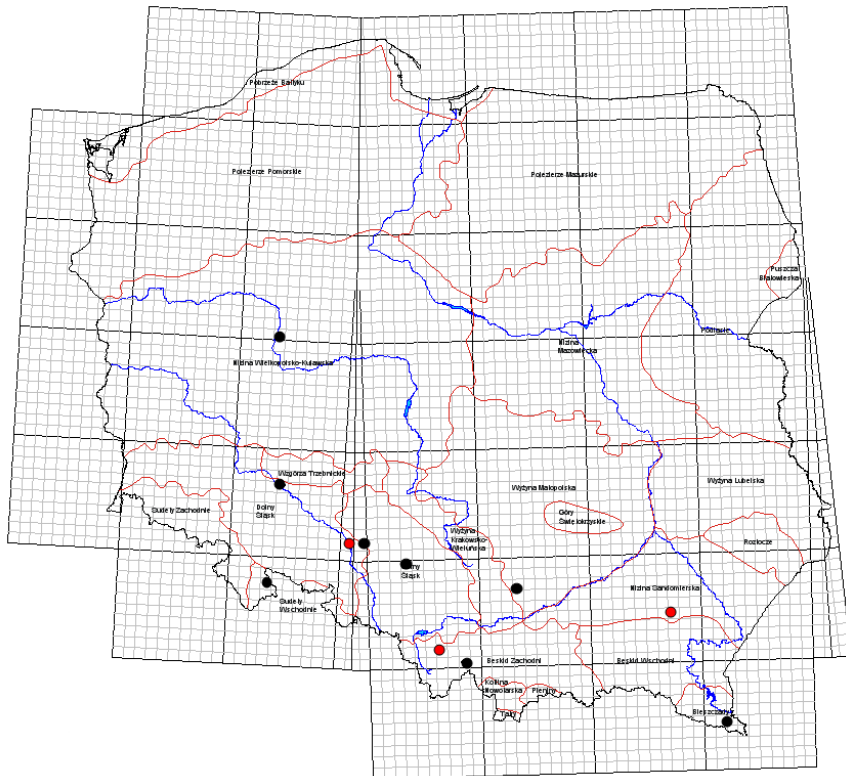
Stanowiska w Polsce (rys.)

Stanowiska literaturowe:

1. Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań [XU30] (Hebda i in. 2010);
2. Dolny Śląsk: Wrocław [XS46] (Lis i in. 2007), Suchy Bór [BB91] (Hebda i in. 2010);
3. Górny Śląsk: Brynek [CA39] (Szoltyś 2012);
4. Sudety Wschodnie: Góry Złote, Łądek Zdrój [XR37] (Zając 2013);
5. Beskid Zachodni: Kocoń k. Żywca [CA80] (Hebda i in. 2010);
6. Wyżyna Małopolska: Miechów [DA37] (Lis J. A. i in. 2008);
7. Bieszczady: Ustrzyki Górne [FV23] (Holly 2012).

Nowe stanowiska (okazy znajdują się w kolekcji entomologicznej CeStuBio w Katedrze Biosystematyki UO):

1. Dolny Śląsk: Opole [YS01], 10.10.2013, na framudze okiennej budynku Uniwersytetu Opolskiego, leg. D.J. Ziaja;
2. Beskid Zachodni: Bystra [CA61], 22.10.2013, leg. G. Dubiel;
3. Nizina Sandomierska: Rzeszów [EA74], 26.10.2013, na ścianie budynku, leg. P. Babula.

Rys. Stanowiska *Leptoglossus occidentalis* w Polsce (stanowiska literaturowe - czarne kółka, nowe stanowiska na Dolnym Śląsku, w Beskidzie Zachodnim i na Nizinie Sandomierskiej - czerwone kółka)

Fig. Known localities of *Leptoglossus occidentalis* in Poland (black circles - literature data, red circles - new records from Lower Silesia, West Beskid Mts, and Sandomierska Lowland)

Podziękowania

Autorzy składają serdeczne podziękowania Panom P. Babuli i G. Dubielowi za udostępnienie okazów *L. occidentalis*, oraz Panu Prof. dr hab. Jerzemu Lisowi za pomoc w czasie przygotowywania pracy.

Piśmiennictwo

- Ben J a m â a M. L., M e j r i M., N a v e s P., S o u s a E. (2013) Detection of *Leptoglossus occidentalis* Heidemann, 1910 (Heteroptera: Coreidae) in Tunisia. *African Entomology* **21** (1): 165–167.
- H e b d a G., D z i a b a s z e w s k i A., K u p c z a k M. (2010) Nowe stanowiska wtyka amerykańskiego *Leptoglossus occidentalis* Heidemann, 1910 (Hemiptera: Heteroptera: Coreidae) w Polsce. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **2**: 15–18.
- H o l l y M. (2012) Inwazyjny wtyk amerykański *Leptoglossus occidentalis* Heidemann, 1910 (Hemiptera: Heteroptera: Coreidae) - pierwsze stwierdzenie w Bieszczadzkim Parku Narodowym. *Roczniki Bieszczadzkie* **20**: 384–387.
- L i s B., S t r o i Ń s k i A., L i s J. A. (2008) *Heteroptera Poloniae 1: Coreoidea. Alydidae, Coreidae, Rhopalidae, Stenocephalidae*. Centrum Studiów nad Bioróżnorodnością, Uniwersytet Opolski, Opole, 157 ss.
- L i s J. A., L i s B., G u b e r n a t o r J. (2008) Will the invasive western conifer seed bug *Leptoglossus occidentalis* Heidemann (Hemiptera: Heteroptera: Coreidae) seize all of Europe? *Zootaxa* **1740**: 66–68.
- S z o ł t y s H. (2012) Nowe stanowisko *Leptoglossus occidentalis* Heidemann, 1910 (Hemiptera: Heteroptera : Coreidae) w Polsce. *Acta entomologica silesiana* **20**: 90.
- Z h u G.-P., R é d e i D., K m e n t P., B u W.-J. (2013) Effect of geographic background and equilibrium state on niche model transferability: predicting areas of invasion of *Leptoglossus occidentalis*. *Biological invasions* DOI 10.1007/s10530-013-0559-z.
- Z a j ą c K. (2013) Pierwsze stwierdzenie wtyka amerykańskiego *Leptoglossus occidentalis* Heidemann, 1910 (Hemiptera: Heteroptera: Coreidae) w Sudetach. *Przyroda Sudetów* **16**: 115–118.